

BİLİM DÜNYASI DEĞERLİ BİR ÜYESİNİ DAHA KAYBETTİ..

Dostum Hasan Zafer Doğan'ın ardından

YRD. DOÇ. DR.
MEHMET ÖZDEMİR

GEÇEN yıl Prof. Dr. Hasan Zafer Doğan'ın başlamasında büyük emek sahibi olduğu, fikir ve eylem olarak öncülüğünü yaptığı Ulusal Turizm Kongresi'nin dördüncüsü yine 26-28 Ekim tarihlerinde Kuşadası'nda yapıldı. Bu kongrenin belki de en büyük yararı, maalesef konunun akademisyenlerini biraraya getirmesi oluyor. Elbette bu da önemli. Belki bir disiplinin kariyeristlerinin biraraya toplanması, birbirlerinin yaptıklarından haberdar olması güzel bir şey. Ama "maalesef" diyorum, çünkü yapılan araştırmaları hayata geçirecek olanlar, o araştırmaların amacına ulaşmasını sağlayacak olanlar, orada yoklardı. Zaten hemen hemen de hiç olmadılar. Her sektörde ilim adamları ile sektörün uygulayıcılarının belli bir uyum, belli bir doğrultuda olmaları gerekir. Teori pratikten kopuk, pratik teoriyi lüzumsuz görüyorsa, yapılan işte



Prof. Dr. Hasan Zafer DOĞAN, Üçüncü Ulusal Turizm Kongresi'nde Dr. Mehmet ÖZDEMİR ile aynı oturumda...

bir yanlışlık var demektir. O zaman bilim adamları İspanya'da şatolar kurmaktadırlar, beş yıldızlı tesisleri de kalfalar inşa edip, çiftçi ve tüccarlar yönetmektedir. Değerli dostum Prof. Dr. Hasan Zafer DOĞAN'la bu konuları konuştuk, yapılan hataların nedenleri üzerinde sohbet edebilme imkânını bulduk.

Dördüncü Ulusal Turizm Kongresi'nde tebliğimi sunduktan sonra ben Side'ye geçtim. Orada ailemle ve yakın dostumuz Prof. Dr. Abdülkadir Dökmeçi ailesiyle buluştuk. Yazdan kalan son günler, 29 Ekim tatilinden yararlanmak, adeta kış için güneş depolamak arzusuyla Abdülkadir'le uzun yürüyüşler yaptık. Konuşmalarımızın bir yerinde Abdülkadir bey "turizm kongresinden geldin, bizim Hasan Zafer'i gördün mü?" diye sordu. Şaşırdım. Gerçi değerli bilim adamı hekim Prof. Dr. Abdülkadir Dökmeçi'nin turizm konusundaki merakını biliyordum ama bu merakın bizim dışımızdaki pek kimsenin bilmediği turizm kongrelerini takip edecek düzeye ulaştığını tahmin etmedim. Abdülkadir merakımı giderdi: "Hasan benim çocukluktan mahalle arkadaşımıdır." Daha sonra HASAN ZAFER'i anlatmaya başladı. Çocukluğundan başlayarak, Amerika yıllarını, dönüşünü, ancak iki yakın arkadaşın bilebildiği özelliklerini, hatıralarla süsleyerek anlattı. Hasan Zafer Doğan'ı daha çok sevdim.

Hasan Zafer'le birdahaki karşılaşmamızda, dinlediklerimi anlatmayı, onu şaşırtmayı, mümkünse Abdülkadir beyle de birlikte olmayı düşündüm.

Prof. Dr. Hasan Zafer Doğan'ın yalnızca bir bilim adamı olarak değil, mütavazi bir dost olarak da kaybı çok büyüktür.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Özdemir, Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde öğretim üyesidir.

Ocak ayının ilk günleriydi. Abdülkadir Dökmeci'yi ziyaret etmem gerekti. Randevu aldığım saatte gittim. Hastane-deki odasında beni bekliyordu. Gözleri yaş içinde "Hasan Zafer'i kaybetmişiz" dedi. Önüme bir gazete koyup, gösterdi. Prof. Dr. Hasan Zafer Doğan, geçirdiği bir kalp krizi sonucu ölmüştü.

Ben Prof. Dr. Hasan Zafer DOĞAN'ı yaklaşık on sene önce tanıdım. O yıllarda T.C. Turizm Bankası A.Ş. Araştırma ve Eğitim Başkanıydım. Ülkemiz büyük bir turizm hamlesi içindeydi. Biz de hep bu büyük gelişmedeki insan unsurunun önemli yerine, durmak bilmeden işaret etmeye çalışıyorduk. Banka hizmetiçi eğitim faaliyetlerimizde büyük bir atak gerçekleştirmişti. Gelişen Türk turizmine paralel olarak, kabına sığmayan ham-

leler yapıyordu. Eğitim ve araştırma faaliyetlerimiz Banka boyutlarını çok aşmıştı. Yenilik üzerine yenilik tasarlıyor, bunları uygulamaya koyuyorduk. Bütün bu idealist çabalarımızda yanımızda doğal bir müttefik grup bulduk. Turizm sektörünün akademisyenleriyle adeta bütünleştik. Uyumlu bir beraberlik içerisine girdik. Hasan bey'le de bu günlerde tanıştık.

Yayın faaliyetlerimize bir de "Turizm Yıllığı" eklemeyi düşünmüştük. Bu yıllık dünya standartlarında olacak, herşeyiyle de dünyadaki emsallerinden asla geri kalmayacaktı. Bizin yapacağımız ise, bu işin koordinatörlüğüydü. Yaklaşık altıyüz turizmciye maksadımızı anlatan yazılar yolladık. Bankanın 30. kuruluş yılı vesilesiyle, sektörün bilgi ve

Hasan Zafer Doğan: *Turizmin Sosyo-Kültürel Temelleri*, Uğur Ofset Matbaacılık, İzmir, 1987, 195 s.

Hasan Zafer Doğan-Mehmet Topay: "Çeşme -Altinyunus Tatil Köyünde Çalışanların Toplumsal Özelliklerinin Görevleriyle İlgili Davranışları Üzerine Etkisi", *Personel Yönetimindeki Gelişmeler Semineri*, İzmir 5-7 Mayıs 1982, E.Ü. İşletme Fakültesi, İzmir, 1982, ss. 17-25.

Hasan Zafer Doğan-M. Topay-M. İçöz: "The Harmful Effects of Summer Residential Areas on Agriculture in Kuşadası-Davutlar Region", *Environmental Management for Developing Countries Preprints of The Third Symposium*, Evitek A.Ş., İstanbul, 1986, pp. 309-325.

Hasan Zafer Doğan: "Türkiye'de Turizm ve Otelcilik Okullarının Sorunları", *Balkan Ülkeleri Turizm Eğitimi Konferansı 26-29 Mayıs 1992*, Turizm Bakanlığı, Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını, İstanbul, 1992, ss.31-37

Hasan Zafer Doğan: "Gençlik ve Turizm", *Turizm Yıllığı 1986*, T.C. Turizm Bankası A.Ş. Yayını, Ankara, 1988, ss. 71-79.

Hasan Zafer Doğan: "Turizmin Davranışsal Yönleri Konusunda Bütünleştirici Çerçeve Denemesi", *Turizm Yıllığı 1988-1989*, Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Yayını, Ankara, 1990, ss. 44-55.

Hasan Zafer Doğan: "Gençlik Turizminin Doğası, Kavramsal Çerçeve", *Gençlik Turizmi Konferansı-Workshop 14-16 Mayıs 1992*, Turizm Bakanlığı, Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1992, ss. 5-5.

Hasan Zafer Doğan: "Turizm Psikolojisinin Günümüzdeki Durumu", *Turizm Yıllığı 1985*, T.C. Turizm Bakanlığı A.Ş. Yayını, Ankara, 1986, ss. 151-168.

Hasan Zafer Doğan: "Turistik Toplumsallaşma" *Turizm İşletmeciliği Dergisi*, Temmuz-Kasım 1982.

Hasan Zafer Doğan: "Turizm ve Değişen İnsan" *Turizm İşletmeciliği Dergisi*, Mart 1983.

Hasan Zafer Doğan: "Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokullarının Sorunları (Aydın Örneği)", *Turizm Eğitimi Konferansı-Workshop 9-11 Aralık 1992*, Turizm Bakanlığı, Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1993, ss.131-132.

Hasan Zafer Doğan : "Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Mezunlarının İş Bulma Sorunu", *Turizm Yıllığı'86* (Mersin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu 1985-1986 ve 1986-1987 Mezunları Yıllığı), Kemal Matbaası, Adana, 1987, 29-31.

Hasan Zafer Doğan : "Bir Saldırganlık Tipolojisi ve Turistlere Yönelik Saldırlara Uygulanması" *Turizm İşletmeciliği Dergisi*, Sayı : 1, 1979.

Hasan Zafer Doğan : "Turist Topluluklarının Esnekliği", *Turizm İşletmeciliği Dergisi*, Sayı : 4, 1983.

Hasan Zafer Doğan : *Turistik Davranış (Teksir)*, Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu, 1983.

Prof. Dr. Hasan Zafer DOĞAN'ın yayınlanmış eserlerinden bazıları..

Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, adeta evladı gibiydi. Amerika'dan döndükten sonra bu okulda asistan olarak göreve başlamıştı, bu okulda doçent olmuştu. Sonra yine bu okulda profesörlük derecesini aldı.

belge ihtiyacını karşılamaya yardımcı olmak, kamuoyunun bilinçlenmesine katkıda bulunmak amacıyla "Turizm Yıllığı" için belirli niteliklerde yazı istedik. Bu yazıların tanınmış üniversite öğretim üyelerinden oluşan "İnceleme Komisyonu Üyeleri"nce değerlendirileceğini de bildirdik.

Zannedirim 1985 yılı Ağustos ayının son günleriydi. Sekreterim "bir hocanın" beni görmek isteğini söyledi. Adını daha evvel duymuştum, hatta bir konuyla ilgili olarak bir kaç kez telefonla da konuşmuştuk. DOĞAN'la ilk defa böylece yüzyüze geldik. Hasan Zafer bey Yıllık için yazı getirmişti.

O gün Hasan Zafer beyle samimi bir görüşme yaptık. Bol bol turizmden konuştuk. Konuşma derinleştikçe ikimizin müşterek bir yönünü daha keşfettik. İkimiz de sosyoloji kökenliydik. Ve ikimiz de samimiyetle itiraf ettik ki, önceleri turizm konusuyla uğraşmayı hiç düşünmemiştik! Ben o yıl Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde "Turizmin Türkiye'nin Sosyo-Ekonomik Yapısına Tesirleri"seminerlerini başlatacaktım ve doktora programı giriş sınavlarına hazırlanıyordum. Çok ilgisini çekti. Sosyolojinin turizmle bağlantısının diğer bilim dallarından ve disiplinlerden çok daha yoğun olduğunu, aslında ikisinin de aynı temel üzerine oturduğunu, Sanayi İhtilali sonucunda doğduğunu anlattık. Sosyolojik çalışmalarda turizm konusuna ağırlık verilmesi üzerinde durduk. İkimizin de görüşü, hızla kalkınmakta olan Türk turizminin sağlıklı olarak kalkınmasına devam edebilmesi ve sağlıklı bir yapıya kavuşabilmesi için, mutlaka sosyal yapıyla dinamik bir ilişki içinde ele alınması gerektiği idi. Hasan bey de özellikle turizmin sosyo-kültürel temelleri üzerinde duruyordu. Nitekim daha sonra yayınladığı bu kitaptan çok istifade ettim.

Yazımın başında da belirttiğimiz gibi, en büyük eserlerinden birisi Kuşadası Belediyesi ile birlikte başlattığı "Ulusal Turizm Turizm Kongresi" çalışmalarınıdır. İnşallah Hasan Zafer beyin düşündüğü mahiyette devam eder.



Prof. Dr. Hasan Zafer DOĞAN, İkinci Ulusal Turizm Kongresi'nde bildirisini sunarken (Ortadaki)

Bu görüşmemizden sonra değerli dostum Hasan Zafer beyle ilişkilerimiz hep devam etti. Ailesinin Ankara'da olması nedeniyle, onları ziyarete geldiğinde bana da uğruyor, karşılıklı fikir alışverişi ve değerlendirme yapma imkânı buluyorduk. Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, adeta evladı gibiydi. Amerika'dan döndükten sonra bu okulda asistan olarak göreve başlamıştı, bu okulda docent olmuştu. Sonra yine bu okulda profesörlük derecesini aldı. Uzun yıllar okulun müdürlüğünü sürdürdü. Biz de kendisiyle yakın bir çalışma içerisine girdik. O bize okulda yapılan araştırmalardan örnekler yolluyor, biz de okulun kütüphanesinin zenginleşmesi için yardımcı oluyorduk.

Yazımın başında da belirttiğimiz gibi, en büyük eserlerinden birisi Kuşadası Belediyesi ile birlikte başlattığı "Ulusal Turizm Turizm Kongresi" çalışmalarınıdır. İnşallah Hasan Zafer beyin düşündüğü mahiyette devam eder.

Hasan Zafer DOĞAN'ın bir bilim adamı olarak değil, bir "insan" olarak mütevazı bir dost olarak da kaybı çok büyüktür.

Hayatının en verimli çağında kaybettiğimiz genç bir bilim adamı için ne söylenip, ne yazılabilir ki?

Emir Allah'tan, Allahrahmeteyesin. □